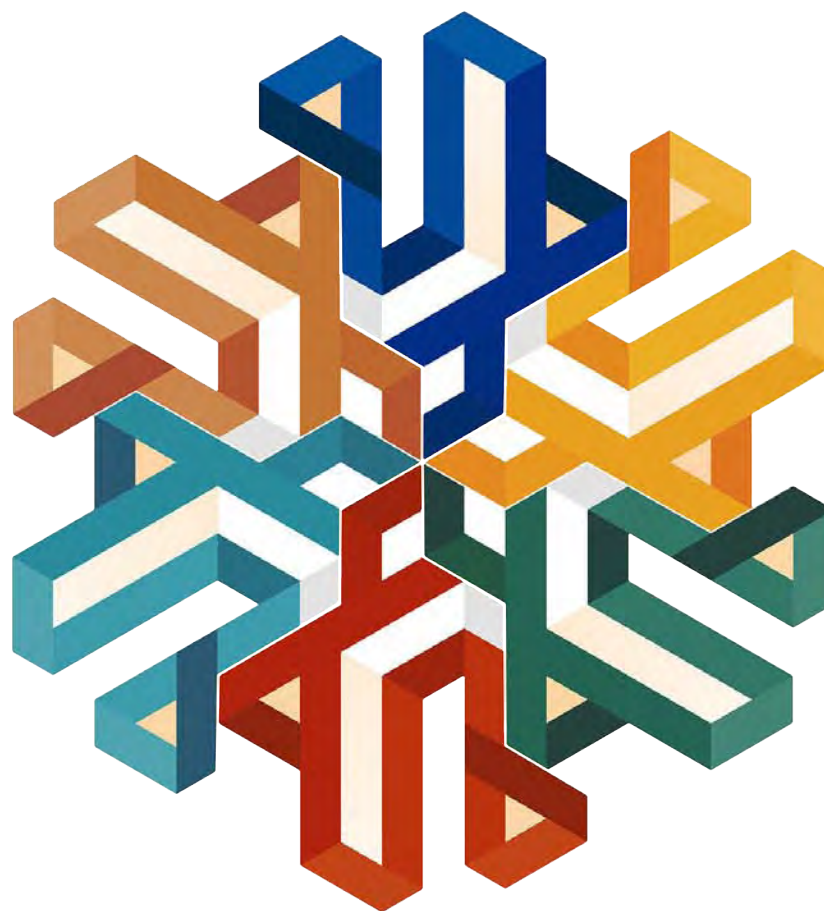

واقعه غدیر خم و زندگی امروز مسلمانان
در گفت‌وگو با حجت‌الاسلام حامد کاشانی

وحدت، شاه‌کلید پیام غدیر است

مرجان خسروی

■ غدیر در اسلام از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. دلیل اهمیت این واقعه چیست و چرا غدیر عید مهمی برای ما مسلمانان به‌شمار می‌آید؟
■ یکی از موضوعاتی که نبی مکرم اسلام ﷺ در دوران نبوت برای آن تلاش جدی کرد این بود که همه مسلمانان در جهان اسلام بدون در نظر گرفتن رنگ، قومیت و نژادها منسجم و با وحدت زیر پرچم یک امام عادل و صاحب شرایط خاص اداره شوند. با ذکر این نکته روشن است که نزدیک شدن به غدیر، وحدت و دور شدن تفرقه‌افکنی را ایجاد می‌کند. دلیل دوم اهمیت غدیر به روایتی که در منابع مهم اهل تشیع و تسنن از پیامبر نقل شده بازمی‌گردد. آن حضرت فرموده اگر فردی بدون بیعت با امام، یا بدون شناخت از امام خود بمیرد به مرگ جاهلیت مرده». براساس همین موضوع در جهان اسلام، پیامبر ﷺ در غدیر خم مصداقی را که شرایط امامت را داشت معرفی کرد و فرمود باید تحت فرمان چنین شخصی قرار بگیرد. دلیل دیگر اهمیت و جایگاه غدیر در اسلام به خاطر بحث اکمال دین است. در منابع اهل تسنن نقل شده که یهودیان نزد خلیفه دوم می‌رسند و می‌گویند اگر آیه اکمال دین شما در آئین ما نازل می‌شد، ما همان روز را جشن می‌گرفتیم. چون وقتی خدا می‌فرماید دینم را کامل و نعمتم را تمام کردم یعنی امروز به این دین راضی هستم. پس حالا می‌توان فاکتورهایی پیدا کرد که مجموعه آن مورد رضایت پروردگار قرار بگیرد. این موضوع از این جهت مورد توجه است که مسلمانان بدون تکلیف رها نشده‌اند.

■ پس می‌توان گفت وحدت یکی از پیام‌های اصلی غدیر است. فاصله گرفتن از این موضوع چه پیامدهایی برای اسلام داشت؟

■ همان‌طور که گفتیم پیامبر ﷺ برای وحدت اسلامی مصداقی تعیین کرد اما برخی این مصداق الهی را نپذیرفتند. از طرفی حکومت برای اداره جامعه یک ضرورت بدیهی است. به همین دلیل، همان افراد برای جامعه حاکم تعیین کردند اما در این میان کسانی انتخاب شدند که شرایط اولیه‌ای را که پیامبر برای امامت قرار داده بود نداشت. یعنی افرادی در مقام حکومت‌داری نشستند که به هیچ عنوان معیارهایی چون عدالت و اجرای احکام اسلامی را پیاده نمی‌کردند. بر همین اساس افرادی که ولایت امیرالمومنین (علیه السلام) را نپذیرفتند ناگزیر شدند معیارهای اسلامی را برای امامت پایین بیاورند. یعنی فتوا دادند که نیازی نیست امام عادل، باتقوا، دین‌شناس و... باشد. این اتفاق باعث شد به مرور زمان شرایط ابتدایی حکومت‌داری اسلامی از دست برود و دورانی برسد که افرادی همچون یزید و ولید که حوض‌های شراب در دارالحکومه داشتند و حرمسراهایی را برای خود ساخته بودند، حاکم مسلمانان شوند. به نوعی برای توجیه کردن قبای خلافت به تن هر کسی، معیارهای اسلامی تغییر می‌کرد. این تغییر به احکام دین هم رسید چرا که عالم اسلامی تحت سیطره حاکم قرار می‌گرفت. حاکم هم برای خود این حق را قائل می‌شد که حتی در احکام دین هم ورود کند. بر همین اساس احکام ابتدایی اسلامی مانند احکام وضو، نماز و روزه را تغییر می‌داد. این موضوعی نیست که منابع تشیع آن را ذکر کرده باشند بلکه ابوزهره که از اساتید برجسته مصر است، نقل کرده که اسلام احکام اولیه خود را از دست داده بود. اسلام امروز هم همین‌طور است. اکنون احکام الهی با نظر حاکمانی چون حسنی مبارک یا ملک عبدالله هماهنگ است. البته دور شدن از غدیر پیامد اختلاف و رقابت بین قوم‌ها را هم داشت. به‌گونه‌ای که در برابر جبهه برحق امیرالمومنین و مصداق الهی غدیر، جنگ‌های جمل، صفین، بنی‌امیه و... صورت می‌گیرد. مشخص است همین اختلافات به

ماجرای همان سادگی که صاحب منصبان فکر می‌کردند ختم به خیر نشد. آنها نمی‌دانستند که با نپذیرفتن ولایت امیرالمومنین (علیه السلام) مسیر تازه‌ای برای اسلام انتخاب می‌کنند. فکر می‌کردند همه چیز با به قدرت رسیدن و در دست گرفتن حکومت تمام می‌شود. به نظر خودشان فقط می‌خواستند خلافت به خاندان دیگری غیر از قریش هم برسد اما تصور نمی‌کردند بعد از آن هم قرار است حوادث و مشکلاتی اتفاق بیفتد ولی افتاد. به‌گونه‌ای که تا قرن‌ها در جهان اسلام ادامه داشت. حالا امروز مسلمانان زیادی تاوان اشتباه ۱۴۰۰ سال پیش را پس می‌دهند؛ به‌طوری که در عصر حاضر در هر گوشه‌ای از این دنیا افرادی هستند که دنبال نوری می‌گردند که با آن عقیده و باور و دل و اندیشه‌شان را روشن کنند. اما در این میان آنقدر بیراهه برای آنها وجود دارد که دیگر شناخت راه اصلی مانند پیدا کردن مورچه در سیاهی شب است. راهی که با پذیرفتن ولایت مولای توانست تا خود مقصد مانند روز روشن و مستقیم بماند. واقعه غدیر خم تنها یک واقعه تاریخ گذشته نیست بلکه به قول حجت‌الاسلام حامد کاشانی هنوز خطر نپذیرفتن ولایت‌روز غدیر تابیح‌گوش ماشین‌دهنده می‌شود. کارشناس جریان‌های تکفیری و پژوهشگر تاریخ اسلام از پیامدهای نپذیرفتن غدیر خم از گذشته تا امروز می‌گوید و حرف‌های خواندنی زیادی برای ما دارد.

